

Základní škola a Mateřská škola Němčany, okres Vyškov, příspěvková organizace
Němčany 37, Slavkov u Brna, 68401
tel.: 544220422, 608917164, email: zs.nemcany@centrum.cz, www.zs.nemcany.cz

č.j. 36/2024

KRIZOVÝ PLÁN

Příloha k minimálnímu preventivnímu programu sociálně
patologických jevů

Obsah

1. Úvod	3
2. Dokumenty.....	3
3. Krizové situace a postupy jejich řešení	5
3.1. Šikana	5
3.2. Kyberšikana	9
3.3. Záškoláctví.....	10
3.4. Návykové látky	11
3.5. Krádež.....	15
3.6. Vandalismus	16
4. Rozdíly mezi šikanováním a škádlením.....	18
5. Krizový plán pro řešení zátěžových situací vzniklých na základě problémového chování žáka (skupiny žáků).....	19
6. Řešení problémového chování žáků v rámci školy	21
7. Postup při řešení dalších patologických jevů	23
8. Postup školy při přivolání Policie ČR.....	23
9. STRUČNÝ PŘEHLED ŘEŠENÍ KRIZOVÉ SITUACE.....	25

1. Úvod

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je návod, jak postupovat při řešení krizových situacích ve škole. Vychází z vnitřních potřeb školy, z jevů, které se na naší škole vyskytují nebo vyskytovaly v minulosti.

V rámci prevence rizikového chování (šikana, návykové látky, sebevražedné pokusy, krádeže, záškoláctví, aj.) je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce nebo v kolektivu vyskytnou. Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

- pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny
- o zjištěných poznacích informovat třídního učitele a metodika primární prevence, příp. ředitele školy, výchovného poradce
- pokud se změna týká celého kolektivu nebo se jedná o závažnější problém, přenechat šetření na vedení školy, které podle situace budou dále kontaktovat, spolupracovat s dalšími „institucemi“ (metodik prevence z pedagogicko-psychologické poradny, středisko výchovné péče, OSPOD, POLICIE aj.)
- třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

2. Dokumenty

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, č. j. 21291/2010-28.
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 21149/2016.
- Metodický pokyn k prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20006/2007-51.
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j.14423/99-22.

- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j. 10194/2002-14.
- Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních, č. j. 14514/2000-51.
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č. j. 11696/2004-24.

3. Krizové situace a postupy jejich řešení

3.1. Šikana

Škola je místem, kde problém šikany v poslední době velice často vzniká. Ve škole jsou pro šikanu ideální podmínky. Je tam velká koncentrace dětí, dostatečný "výběr obětí", ve škole existuje řada prostor, kam oko pedagoga nedohlédne.

Šikana je každé chování, splňující tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (=obětí)
- záměrem je oběti ublížit, ohrozit, ponížit či zastrašit
- spočívá v cílených a opakovaných útocích jedince nebo skupiny
- je obvykle opakovaná, často dlouhodobá
- existuje jedinec či skupina, jimž přináší prospěch nebo uspokojení (=agresori)
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Základní formy:

- fyzická šikana – bytí, vydírání, loupež, poškozování věcí, sexuální obtěžování až zneužívání
- psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování
- kyberšikana – může se realizovat i prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu
- kombinovaná šikana – kombinace fyzické a psychické šikany a kyberšikany
- nepřímou formou šikany je i demonstrativní přihlížení žáka či skupiny žáků a jejich ignorování.

Důležité znaky šikanování jsou:

- **záměrnost:** úmysl ublížit, poškodit jedince, mít ho v moci, vyvolat v něj strach
- **opakování:** nemusí být vždy podmínkou
- **nepoměr sil:** psychických, fyzických, sociálních
- **samoúčelnost agrese:** nejedná se o reakci na nějaké chování.

Šikanou tedy není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt (byť s převahou jedné strany)
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Cíle školy:

- snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany (prevence)
- být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine
- vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání – každý případ vyžaduje specifické řešení.

Jak poznáme, že by se mohlo jednat o šikanu?

- opakované posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, ponižování, hanlivá přezdívka atd. na adresu určitého žáka
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávisným nebo pohrdavým tónem
- jednostranné vyžadování věcných či peněžních darů, ať už pod pohrůzkou fyzického násilí, nebo hrozbou odpírání „kamarádství“
- žák vystupuje vůči druhému často v roli „sluhy“ či „otroka“ – plní jeho příkazy, vykonává za něj různé práce (mazání tabule, nošení tašky apod.)
- opakované rvačky, v nichž se buď objevuje výrazný nepoměr sil (početní převaha nebo fyzické parametry)
- často opakované honění, pošťuchování, strkání, údery, poškozování věcí, které žák neoplácí
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonání nemorálních až trestných činů.

Jak poznáme šikanovaného žáka?

- o přestávce se zdržuje stranou od ostatních, nemá žádné kamarády
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů, nebo mimo třídu (bez zjevných důvodů)
- vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě
- jeho prospěch se náhle nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení

- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu „záhadně“ ztrácí věci ve třídě, v šatně, na obědě
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený
- opakovaně se zdráhá mluvit o sobě, nechce vyjádřit své vlastní názory či pocity
- působí smutně, stísněně, nešťastně, mívá blízko k pláči, stává se uzavřeným
- často chybí z nejasných důvodů, jako je „ranní nevolnost“, „bolesti hlavy“

Varovné signály šikanování pro rodiče žáků:

- za dítětem chodí méně kamarádů, netráví s nimi volný čas
- není zváno na návštěvy
- nechut' jít ráno do školy (zvláště když mělo školu rádo), odkládá odchod do školy, je na něm vidět strach, mění cestu do školy i ze školy
- ztráta chuti k jídlu, domu chodí hladové (agresoři mu berou svačinu i oběd)
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze spaní
- ztrácí zájem o učení a schopnost se soustředit
- doma je smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad
- zmínky o sebevraždě
- odmítá se svěřit s tím, co je trápí, nechce problémy řešit
- opakovaně žádá peníze, případně doma krade
- nenápadně hlásí ztrátu osobních věcí
- stěžuje si na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, ráno zvrací, aby mohl doma zůstat sám
- vyhýbá se školní docházce
- více se zdržuje doma, než mělo ve zvyku.

Postup při řešení šikanování:

- konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, nezapomenout na třídního učitele
- co nejdříve oznámit své podezření vedení školy, metodiku primární prevence, výchovnému poradci a konzultovat další postupy
- dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel nebo jiná osoba

- o samotě a bez zbytečného humbuku vyslechnout více nezaujatých svědků –spolužáků
- důležité věci si zapisovat, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech
- spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany, poprosit je o spolupráci
- vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, vše zapisovat. Tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje.
- vyslechnout agresory – překvapivě, samostatně, znemožnit domluvu výpovědí. Je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.
- požádat vedení školy o svolání pedagogické rady (vedení školy, metodik prevence, výchovná poradce, třídní učitel, případně další učitelé), na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku
- potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první nebo opakovaný případ
- individuálně pozvat k jednání rodiče agresorů, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy), pak je požádat o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na OSPOD Liberec nebo Policii ČR. V otázce trestů nepřístupovat na kompromisy.
- pozvat rodiče obětí, seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik, organizační opatření apod.....)
- teprve nyní rozebrat situaci ve třídě (vynechat případně citlivé detaily), prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu nadále pozorně sledovat!!!
- pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, nikoli oběť!

Nápravná opatření:

- výchovná opatření – napomenutí třídního učitele
 - důtka třídního učitele
 - důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- převedení do jiné paralelní třídy (pokud ve škole je)

3.2. Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit a ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Postup při řešení kyberšikanování:

- při podezření na kyberšikanu informovat metodika primární prevence, výchovnou poradkyni a vedení školy
- zjistit, zda se jedná o kyberšikanu v prostorách školy nebo mimo
- informovat rodiče oběti a kyberagresora – poučit rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (POLICIE ČR, OSPOD)
- kyberšikanu mimo prostory školy si řeší rodiče sami – nabídnout jim pomoc – změna operátora, zrušení profilu na sociálních sítích, změna e-mailové adresy, atd.
- kyberšikanu v prostorách školy – řeší vedení školy, výchovná poradkyně a metodik prevence spolu se správcem školní sítě a učitelem informatiky.

Nápravná opatření:

- výchovná opatření – napomenutí třídního učitele
 - důtka třídního učitele
 - důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- převedení do jiné paralelní třídy (pokud ve škole je)

3.3. Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka (absenci žáka omlouvá pedagog, a to na základě písemně žádosti zákonného zástupce, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence). Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Záškoláctví bývá často nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či ve výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména děti, které se subjektivně cítí neúspěšné, nezařazené ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují.

Základní formy:

- **pravé záškoláctví** – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí
- **záškoláctví s vědomím rodičů** – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole, nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti.
- **záškoláctví s klamáním rodičů** - existují děti, které dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních obtížích, pro které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto zdravotní důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů
- **odmítání školy** – některým typům žáků činí představa školní docházky psychické obtíže.

Kdy informovat Policii ČR, OSPOD

- Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.

- Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává se pedagogická rada. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně právní ochrany dětí, školní metodik primární prevence, popř. další odborníci. O průběhu a závěrech z jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.
- V případě, že neomluvena **nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. docházky žáka, prospěch žáka, rodinné zázemí, podniknutými kroky k řešení situace, ...) orgánu sociálně-právní ochrany dětí, podává oznámení PČR a svolává další výchovnou komisi.

Nápravná opatření:

- výchovná opatření – napomenutí třídního učitele
 - důtka třídního učitele
 - důtka ředitele školy
- snížená známka z chování

3.4. Návykové látky

Pojem návykové látky zahrnuje veškeré látky (mj. omamné a psychotropní), které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. Patří sem také alkohol a tabák. Konzumace návykových látek osobami mladšími 18 let je považována za rizikové chování. Užívání návykových látek a na všech školních akcích není přípustné! Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.

I. Tabákové výrobky

Postup při řešení konzumace tabákových výrobků ve škole:

- tabákový výrobek je třeba žákovi vhodným způsobem odebrat a zajistit, aby nemohl pokračovat v konzumaci
- pedagog dále sepiše o události krátký záznam s vyjádřením žáka (zejména od kohomá tabákový výrobek)
- informuje třídního učitele a předá zápis metodikovi prevence, který jej založí do své knihy
- informuje vedení školy a výchovnou poradkyni
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
- v závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se chování opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí
- jsou vyvozeny sankce dané školním řádem.

II. Alkohol

Postup při řešení konzumace alkoholu ve škole:

- alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat
- v případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, voláme rychlou záchrannou službu
- jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagog následovně: informuje třídního učitele, o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho alkohol má), který odevzdá školnímu metodikovi prevence, ten jej založí do své knihy a vyrozumí vedení školy
- v případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyzve škola ihned zákonného zástupce žáka, aby si jej vyzvedl
- jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů
- zákonnému zástupci ohlásí škola tuto skutečnost i v případě, že je žák schopen výuky
- jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně- právní ochrany dětí
- jsou vyvozeny sankce dané školním řádem.

Postup při řešení nálezů alkoholu ve škole:

A. pedagog nalezne v prostorách školy alkohol:

- tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- nález ihned uvědomí vedení školy
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy
- sepíše stručný záznam o události, který předá metodikovi primární prevence a ten ho založí do své knihy.

B. pedagog zadrží u některého žáka alkohol

- tekutinu nepodrobuje žádnému testu
- o nález ihned uvědomí vedení školy
- o nález sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pedagog tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo výchovná poradkyně nebo metodik primární prevence. Zápis založí školní metodik primární prevence do své knihy.
- o nález vyrozumí zákonného zástupce žáka. Pokud se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, upozorní i orgán sociálně-právní ochrany dětí.

III. Nález omamné psychotropní látky

Identifikace a ukládání látek

- zajistí-li pedagog podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu či jinou škodlivou látku, v přítomnosti další dospělé osoby uloží tuto látku do obálky
- na obálku napíše datum, čas a místo zajištění látky, obálku přelepí, opatří razítkem školy a uschová do školního trezoru
- poté bezodkladně vyrozumí policii. Identifikaci provede vždy policie, nikoli zaměstnanec školy.
- pokud je zajištěna podezřelá látka u žáka, který jeví známky otravy, předá se látka uložená stejným způsobem přivolanému lékaři.

Ohrožení zdraví žáka

- v případě ohrožení zdraví žáka v důsledku podezření na požití omamné látky se postupuje tak, jako když přijde žák do školy s horečkou
- dítě jevící příznaky užití omamné látky je odvedeno ze třídy do místnosti, kde zůstane pod dohledem dospělé osoby po dobu, než si pro něj přijdou rodiče nebo lékařská služba
- škola kontaktuje bezodkladně rodiče žáka nebo zákonné zástupce o bližší nespecifikovaných zdravotních potížích žáka a vyzve je, aby si dítě ze školy co nejdříve vyzvedli, neboť je nutné lékařské vyšetření.

Rodič si přijde pro dítě do školy

- je seznámen se zdravotními potížemi (např.: zúžené zornice, návaly horka, potíže s dýcháním...)
- škola bude apelovat na rodiče, aby s dítětem navštívili lékaře, a nabídne možnosti, kde se mohou poradit o výchovných problémech (odborníci v PPP, SVP...).

Rodič si do školy pro dítě nepřijde

- škola přehodnotí zdravotní stav žáka a přivolá lékařskou službu, rodič je o postupu školy předem informován
- škola vyhotoví zápis průběhu celého případu a stanoví postup, jak zamezí případnému výskytu žáka pod vlivem omamné látky nebo výskytu podezřelé látky ve škole.

V případě podezření, že žák zneužívá návykové látky pověřený pracovník (metodik primární prevence, výchovný poradce, třídní učitel...) provede:

- diskrétní šetření, pohovor s dítětem. Doporučí mu pohovor s odborníkem. V případě možné nedůvěry ze strany dítěte k pracovníkům školy se doporučuje již při prvním pohovoru součinnost odborníků PPP, SVP, sociálních kurátorů -pracovníků oddělení péče o dítě...
- kontaktuje rodiče, event. zákonné zástupce
- v případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy uvědomí rodiče a sociální odbor
- akutním případě, po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole, nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování uvědomí ŘŠ nebo pověřený pracovník rodiče a zároveň kontaktuje zdravotnické zařízení. Uvědomí oddělení péče o dítě, oddělení sociální prevence, sociálního odboru OÚ.

3.5. Krádež

Krádež je nejčastější forma protiprávního jednání, se kterou se lze ve školním prostředí setkat. Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Předmětem krádeže bývá de facto cokoliv, co někdo může potřebovat. Hmotná škoda není vždy rozhodující, protože pro majitele mají některé předměty osobní a emocionální hodnotu. V případě krádeží je rozhodujícím situačním faktorem příležitost. Většinou se kradou věci volně položené a nezabezpečené. Čím menší předmět je a cennější nebo zajímavější, tím je pro zloděje lákavější.

Postup při nahlášení krádeže žákem:

- o události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím...
- věc ohlásit na Policii ČR
- v případě, že je znám pachatel, je třeba ho nahlásit orgánu sociálně-právní ochrany dítěte
- informovat zákonné zástupce žáka až poté, kdy budeme přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly, a to zejména v případě menších dětí.

Kdy hlásit rodičům?

- rodičům poškozeného vždy ihned
- rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

- v případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy.
- musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci
- hlásit také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Nápravná opatření:

- výchovná opatření - napomenutí třídního učitele
 - důtka třídního učitele
 - důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- převedení do jiné paralelní třídy (pokud ve škole je).

3.6. Vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním. Jedná se buď o ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, rozbité umyvadlo, poničený hasicí přístroj, zničené školní pomůcky, čmáranice a nápisy na zdech nebo lavicích apod.

Důvody pro takové chování jsou nejrůznější a pro vypořádání se s jevem je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. Jestliže se jedná o záměr a cíl, pak je třeba použít vůči žákyni/žákovi jiné opatření, než když se jedná o snahu na sebe upozornit, vyrovnat se spolužákům a spolužačkám nebo o následek šikany, či její doprovodný projev.

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil. Proto bude po něm škola požadovat náhradu. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, je preferován tento způsob náhrady škody. Případně může škodu nahradit jeho zákonný zástupce. **VŽDY JE INFORMOVÁN** ředitel školy, třídní učitel, výchovná poradkyně a metodik prevence.

Kdy hlásit rodičům?

- v případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu
- v případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

- v případě, kdy nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy
- musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPODu?

- když se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Nápravná opatření:

- výchovná opatření – napomenutí třídního učitele
 - důtka třídního učitele
 - důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- převedení do jiné paralelní třídy

4. Rozdíly mezi šikanováním a škádlením

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANOVÁNÍ
Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádským nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.	Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, tě dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.
1. Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.	Záměr: Ublížit, zranit a ponižit.
2. Motiv: Náklonnost, sblížení, seznamování, zájem o druhé. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. Zvolňování, zmužnění.	Motiv: Základní tandem - moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost ala Mengele, žárlivost, předcházení vlastnímu týrání, vykonání něčeho velkého...
3. Postoj: Respekt k druhému a sebeúcta.	Postoj: Devalvace, znevážení druhého
4. Citlivost: Vcítění se do druhých.	Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.
5. Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a precitlivělé.	Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.
6. Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.	Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je jí to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.
7. Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení opěťovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.	Právo a svoboda: Bezpráví. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplatí je tvrdě ztrestáno!
8. Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit ponížení. Necítí se trapně a uboze.	Důstojnost: Ponížení lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.
9. Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.	Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.
10. Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.	Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.

5. Krizový plán pro řešení zátěžových situací vzniklých na základě problémového chování žáka (skupiny žáků)

Krizový plán obsahuje opatření a postupy, které škola uplatňuje v souvislosti s problémovým chováním žáka (skupiny žáků), kdy dochází k ohrožení žáka samotného (žáků samotných), nebo jeho (jejich) okolí.

Cílem opatření je zajistit všem žákům, pracovníkům školy, ale i samotnému problémovému jedinci (problémové skupině) bezpečí při pobytu ve škole.

Přehled realizovaných opatření v kritických situacích:

1. Dohled dospělé osoby nad žákem (skupinou žáků), spolupráce pedagogů, výchovných poradců, metodika primární prevence a vedení školy

- ❖ Pedagogové školy jsou seznámeni se zvláštním režimem, který pobyt problémového žáka (žáků) ve škole vyžaduje. (Místo žáka uvedeme jméno).
- ❖ Nad žákem je vykonáván dohled během výuky, o přestávkách, při přesunech po chodbách, během převlékání v šatně,
- ❖ Pedagogové si pravidelně vyměňují informace o situaci v ročníku, který problémový žák navštěvuje. Spolupracují se školním metodikem prevence rizikového chování, výchovným poradcem a s vedením školy.

2. Předcházení krizovým situacím

- ❖ Problémový žák může v případě pocitu očekávání „nezvládnutí situace“ opustit na vlastní žádost učebnu, ještě před tím, než vyvolá konflikt. (Bude pod dohledem učitele, asistenta pedagoga...).
- ❖ V případě vzniku vážného konfliktu ve třídě problémový žák odchází pod dohledem dospělé osoby mimo učebnu do prázdné místnosti, kde se uklidní. Po uklidnění je veden k náhledu na své jednání, motivován ke spolupráci s dospělými a případně připraven k přijetí opatření.
- ❖ Pokud nedojde ke zklidnění negativních emocí (zlepšení psychického stavu) a žák nebude schopen spolupracovat, vedení školy vyrozumí zákonného zástupce, aby si žáka ze školy odvedl.

- ❖ Jestliže nebude možno zákonného zástupce kontaktovat a jednání žáka bude ohrožující pro něho samotného, nebo jeho okolí, vedení školy přivolá RZS, PČR (dle situace a potřeb).
- ❖ Třídní učitel, výchovná poradkyně, vedení školy a školní metodik primární prevence projedná s žákem a zákonnými zástupci možnost individuální terapie např. ve Středisku výchovné péče, v PPP, konzultace u klinického psychologa, psychiatra (dle aktuálních potřeb).

3. Řešení krizových situací

- ❖ Pedagog, který bude svědkem krizové situace spojené s agresí (verbálním, či fyzickým napadením), zneužitím návykových látek zabrání ve spolupráci s ostatními pracovníky v pokračování násilí, zneužívání NL, distribuci NL.
- ❖ V případě nutnosti poskytne první pomoc jednotlivci, či skupině a ihned informuje vedení školy.
- ❖ Vedení školy (v případě potřeby) přivolá RZS, PČR, vyrozumí zákonné zástupce a kurátorské oddělení OSPOD (dle aktuální situace).
- ❖ Problémový žák (skupina žáků) bude oddělen (oddělena) od třídního kolektivu (sborovna, knihovna, prázdná učebna, kabinet, tělocvična...) a bude do doby poskytnutí odborné pomoci pod dohledem dospělé osoby (dospělých osob).

4. Další opatření

- ❖ Krizová situace bude následně pedagogy, vedením školy, výchovnou poradkyní a školním metodikem prevence rizikového chování vyšetřena a proveden zápis.
- ❖ Ředitel školy bude o závažných projevech chování nezletilého, problémového žáka (skupiny žáků) neprodleně informovat oddělení OSPOD Liberec.
- ❖ Při zhoršení situace bude školní metodik prevence rizikového chování konzultovat další postup s metodičkou prevence rizikového chování PPP Liberec, případně s dalšími odborníky.
- ❖ Podezření na spáchání trestného činu oznámí vedení školy ihned Policii ČR.
- ❖ O všech vážných problematických situacích, které pedagogové školy v souvislosti s chováním žáka (žáků) zaznamenají, budou neprodleně informováni zákonní zástupci.

6. Řešení problémového chování žáků v rámci školy

Jak postupovat v případě drobné nekázně

- ❖ Zprostředkovat pohovor mezi žákem a výchovným poradcem/metodikem prevence/třídním učitelem, vysvětlit žákovi následky jeho chování a co bude následovat, pokud se jeho chování nezmění. Při pohovoru s žákem dávat pozor na drobné signály, které by mohly nasvědčovat, že zhoršené či neukázněné chování žáka může být důsledkem rizikového chování jiného žáka/žáků.
- ❖ Třídní učitel/výchovný poradce/školní metodik prevence informuje (telefonicky, písemně, osobní schůzkou) zákonného zástupce žáka o žakově nekázni a upozorní jej, co bude následovat, pokud se chování žáka nezmění.
- ❖ Třídní učitel zváží možný přiměřený kázeňský postih, nekázeň by měla být zaznamenána do Kázeňského listu žáka.

Jak postupovat v případě opakovaného problémového chování (opakované porušování školního řádu)

- ❖ Zprostředkovat pohovor mezi žákem a výchovným poradcem/metodikem prevence/třídním učitelem, vysvětlit žákovi následky jeho chování a co bude následovat, pokud se jeho chování nezmění. Při pohovoru s žákem dávat pozor na drobné signály, které by mohly nasvědčovat, že zhoršené či neukázněné chování žáka může být důsledkem rizikového chování jiného žáka/žáků.
- ❖ Je nutné jednání s žákem písemně zaznamenat (záznamový arch viz Přílohy).
- ❖ Informovat zákonného zástupce žáka o žakově opakované nekázni a **sjednat si s ním schůzku** - jednání se zákonným zástupcem se účastní TU, VP, popř. MP. Pokud je to nutné, účastní se jednání i ZŘŠ/ŘŠ. **Z jednání se žákem a jeho zákonným zástupcem je vyhotoven písemný záznam** (záznamový arch viz Přílohy); při jednání ze strany školy je kladen důraz na motivovanost a kompetentnost zákonných zástupců chování žáka zkorigovat, zákonným zástupcům je nabídnuta spolupráce a možnosti pomoci (PPP, SVP, klinický psycholog apod.)
- ❖ **Součástí písemného záznamu** se zákonným zástupcem je **dohoda s žákem** – zde jsou stanoveny konkrétní dohodnuté úkoly, pravidla apod., která mají mít pozitivní vliv na žakovo chování, a opatření (důsledky), která budou při nedodržení dohody následovat. Po dohodě s

rodiči je stanoven termín kontrolního setkání, v případě potřeby domluvena pravidelná měsíční setkání či telefonáty. Rodiče jsou upozorněni na udělení kázeňského opatření, které vyplývá z opakované nekázně žáka.

- ❖ Třídní učitel po dohodě s VP/MP/ŘŠ navrhne dle míry provinění žáka úměrné kázeňské opatření podle ŠŘ

Jak postupovat při závažném porušení ŠŘ žákem/když i přes opakované upozornění žák nadále ŠŘ porušuje

- ❖ Pokud se žák školy dopustí závažného porušení ŠŘ nebo když i přes opakované upozornění nadále porušuje ŠŘ, **svolává ŘŠ jednání výchovné komise - tvoří ji ředitel školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, žák a jeho zákonný zástupce**. Tato komise je obvykle posledním pokusem školy řešit potíže žákem, než se obrátí na další orgány, jako jsou OSPOD, Policie ČR apod. **Z jednání se pořizuje písemný záznam, který všichni přítomní podepisují. Tento zápis slouží jako podklad pro další orgány a instituce, které škola osloví ohledně pomoci s nápravou žáka.**
- ❖ Po využití všech dostupných způsobů řešení problémového chování žáka a možností podpory zákonných zástupců, které nebyly žákem akceptovány, je **řešení potíží s žákem předáno do kompetence také další straně – OSPOD, PPP,SVP apod.**

Jak postupovat v případě problémového chování ohrožujícího bezpečnost a zdraví

- ❖ Pokud žákovo chování a jednání **ohrožuje bezpečnost a zdraví jeho, ostatních žáků, vyučujících, zaměstnanců školy či jiných přítomných osob, je škola povinna zajistit takovému žákovi neodkladnou lékařskou péči (a uvědomit o tom zákonného zástupce žáka)**, a to na základě § 29 odst. 2 školského zákona, který stanoví, že **školy a školská zařízení jsou mimo jiné povinna zajišťovat bezpečnost a zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb.** Dle konkrétních okolností je třeba **přivolat i Policii ČR** apod.

7. Postup při výskytu dalších patologických jevů

Pokud se ve škole vyskytne jakýkoli patologický jev, který zde není popsán, ale je možnost, že by se mohl kdykoliv v budoucnu vyskytnout (viz MPP bod 3), bude se postupovat následovně:

1. Škola zajistí žáka.
2. Učitel informuje výchovného poradce či školního metodika prevence, ten vyhodnotí situaci a pak informuje ŘŠ.
3. Pohovor s žákem, zápis.
4. Upozornění zákonného zástupce.
5. Případné kontaktování dalších institucí, dle závažnosti situace.

8. Postup školy při přivolání Policie ČR

Po spáchání trestné činnosti žákem/ z jiného mimořádného důvodu, kdy je ohrožena bezpečnost nebo zdraví žáka, zaměstnance školy či jiné přítomní osoby/při ohlašovací povinnosti

Šetření a výslech policí

Příchod Policie ČR do školy

1. Zaměstnanci školy se snaží s Policí ČR o maximální spolupráci, vzájemný respekt a vstřícnost. **U šetření policie je vždy přítomen ředitel školy nebo zástupce ředitele školy.** Pokud to není možné, je o něm alespoň ihned informován např. telefonicky.
2. **Policista je povinen prokázat se** – stejnokrojem s identifikačním číslem nebo služebním průkazem nebo odznakem služby kriminální policie.
3. V případě pochybností o totožnosti policisty si zaměstnanec školy toto ověří telefonickým dotazem na pracovišti policie.
4. Ředitel školy nebo jeho zástupce seznámí policii s předmětem policejního úkonu, upřesní důvod jejich přivolání do školy.

Pravidla výslechu žáka Policí ČR

1. Policie může vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech, předvolat nebo předvést žáka i mimo školu. Výslech se provádí zpravidla policisty v občanském oděvu, převezení za použití civilního vozidla.

2. Pokud není přítomen ZŘŠ či ŘŠ, zajistí jiný pedagog dohled dospělou osobou po celou dobu služebního zákroku i služebního úkonu, a to i v případě, že je proveden ve škole. Písemně je zaznamenáno jméno, číslo policisty, jméno žáka a datum. Pokud je žák vyslýchán mimo prostory školy, je o ukončení procesu předán zpět do školy nebo je předán zákonnému zástupci.
3. Vyrozumění zákonných zástupců provádí policista předem, u osoby mladší 15 let informuje také orgán sociálně právní ochrany dětí, v případě, že tak neučinil, informuje zákonné zástupce třídní učitel/VP, MP, ŘŠ či jiný kompetentní pedagog – o způsobu vyrozumění se domluví s policistou.
4. Policista může úkon provést i v případě, že rodiče nelze telefonicky zastihnout a provedení úkonu nelze odložit. V případě, že by vyrozuměním rodičů bylo mařeno vyšetřování, vyrozumí škola zákonného zástupce bezprostředně po souhlasu policie. Podle zákona mohou být mladiství vyslýcháni i bez účasti osob vykonávajících dohled nad nezletilými.
5. Na požádání policie ředitel školy poskytne vhodnou místnost k šetření situace ve škole, zajistí pedagogický dozor. Osoby přibrané k výslechu (dozor) mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby.

Pro děti a mládež platí v plné míře presumpce nevinny.

Oznamování trestné činnosti

1. V případě, že je **zaměstnanec školy svědkem trestné činnosti nebo se o ní dozví, ohlásí toto okamžitě řediteli školy!** Ředitel školy sepíše se zaměstnancem zápis o oznámení trestné činnosti. Trestnou činností se rozumí užívání omamných látek, gamblerství, šikana, týrání, loupeže, pohlavní zneužívání, znásilnění, majetková trestná činnost, dále vystavení šikaně či týrání, příp. jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu.
2. **Škola celou záležitost oznámí Policii ČR a dále postupuje dle doporučení Krizového plánu týkajícího se dané rizikové činnosti.**
3. Při oznamování pokročilých, brutálních a kriminálních šikan oznámí škola toto také na OSPOD.

9. STRUČNÝ PŘEHLED ŘEŠENÍ KRIZOVÉ SITUACE

- 1. ZAMEZIT PROBLÉMOVÉMU ŽÁKOVÍ V OHROŽUJÍCÍM JEDNÁNÍ**
- 2. PROBLÉMOVÉHO ŽÁKA IZOLOVAT OD TŘÍDNÍHO KOLEKTIVU**
- 3. POSKYTNOUT PRVNÍ POMOC (v případě potřeby)**
- 4. ZAJISTIT BEZPEČÍ PRO OHROŽENÉHO ŽÁKA**
- 5. ZAJISTIT DOHLED NAD PROBLÉMOVÝM ŽÁKEM**
- 6. INFORMOVAT VEDENÍ ŠKOLY**
- 7. VOLAT RZS, PČR (v případě potřeby)**
- 8. UVĚDOMIT ZÁKONNÉ ZÁSTUPCE (požadovat vyzvednutí žáka ze školy)**
- 9. VYŠETŘIT INCIDENT**
- 10. REALIZOVAT DALŠÍ POTŘEBNÁ OPATŘENÍ**

Kontakty:

155	Rychlá záchranná služba
158	Policie ČR
150	Hasiči
517 348 706	Pedagogicko-psychologická poradna Vyškov
544 121 152	OSPOD Slavkov u Brna
974 461 329	Policie ČR, oddělení obecné kriminality
800 155 555	Linka bezpečí
543 216 685	Středisko výchovné péče Brno
608 118 088	Spondea Brno

Zákonní zástupci byli se všemi přijatými opatřeními seznámeni.

Krizový plán byl s pedagogy projednán dne: 26. 8. 2024

ředitelka školy: Mgr. Zuzana Olejníková

výchovná poradkyně, školní metodik primární prevence: Mgr. Zuzana Olejníková